

בנאות דשא

פרשת תצוה - זכור ופורים תשפ"ו | שנה ו' | גליון רצב

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

אמרות רבותינו

ביגיעת העבודה מעורר הקדושה הפנימית

להעלות נר תמיד וגו' יערוך אותו אהרן וגו' (כו, כ-כא). ברשי"י שצריך להדליק שתהא שלהבת עולה מאליה. פירוש, כי קיום המצוות איננו בכח אנושי, רק על ידי קיום המצוה מעורר כח עליון, וכן בכל עבודת האדם. כי **הקב"ה נתן בנפש ישראל נקודה קדושה, ועל ידי היגיעה והעבודה מצא מין את מינו וניעור ומתעורר כח הפנימי.** וזה ענין שתהא שלהבת עולה מאליה. ועל ידי זה הוא דבר של קיימא, כי הדבר הנעשה בכח האדם יש לו הפסק, אבל כשמתעורר כח הקב"ה הוא קיים לעד. וזה שכתוב "יערוך אותו", **שעיקר העבודה לסדר הדברים, להעמידן במקומן עד שיהיה להם דביקות במקורם.** ועל ידי זה 'להעלות נר תמיד', שעל ידי העליה עד השורש הוא קיים לעד. (שפת אמת תרל"ה)

הכנה למצוה מועלת שתשאר ההארה תמיד

ונשמע קולו בבואו אל הקודש וגו' ובצאתו ולא ימות (כה, לה). הרמב"ן ז"ל מקשה מה הקפידא על 'ובצאתו'. אולם **בכל קדושה צריך לעשות הכנה, שתשאר רשימה מהקדושה על לאחר כך,** וזהו 'ובצאתו ולא ימות' - היינו שהמצוה נותנת כח שלא ליפול אפילו כשהולכים ממנה. ואיתא **בבעל הטורים 'ונשמע' ג' במסורה, 'ונשמע קולו', 'נעשה ונשמע' (משפטים כד, יז), 'ונשמע פתגם המלך' (אסתר א, ב), בני ישראל הכינו עצמם במתן תורה והקדימו נעשה לנשמע, כתיב (יתרו כ, טו) 'דבר אתה עמנו ונשמע' וגו' פן נמות', הם ידעו שלא יוכלו להיות תמיד כמו שהיו אז, ורצו שאפילו כשפילו יוכלו להחזיק עצמם, וזהו 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש וגו' ובצאתו ולא ימות', והקב"ה הסכים על ידם כדכתיב (ואתחנן ה, כה) 'היטיבו כל אשר דברו', וזהו 'ונשמע פתגם המלך וגו' בכל מלכותו', וזה כוונת המסורה, אם 'נעשה ונשמע' אז יתקיים 'ונשמע פתגם המלך', וממילא יהיה 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש וגו' ובצאתו ולא ימות'.**

(אמרי אמת תרפ"ו)

הזהירות והיראה לתקן מעשיו הגם שהכל בידי שמים

ועשית מזבח מקטר קטרת (ל, א). הנה כל הכלים נאמרו בפרשת תרומה חוץ ממזבח הזהב, מטעם דאיתא בזה"ק (במדבר קנא) כי קטורת היא קטירא דכלא, היינו שמרמז כי כל הדברים הנעשים אף בעבודת הזהב, הכל מקושר ברצון השי"ת ובלתי רצונו לא יעשה שום דבר, ומזה **יכול האדם הפשוט לבא ח"ו לידי קלות ראש מאחר שכל הנעשה הוא בידי שמים.** על כן לא נאמר המזבח בפרשת תרומה, רק אחר שנאמר **בגדי כהונה המושים על גודל היראה ושמייה מחמדת עולם הזה, כמבואר בגמרא (ערכין טו.) 'כתונת מכפר על שפיכת דמים' וכן כולם, שהכהן פעל על ידי בגדיו בלב כל אחד מ ישראל השמחה והאהבה הבאה מכח הקטורת.**

(הרה"ק מאיביצא זי"ע מי השלוח)

עבודת ה' בכל מצב - לא רק כשיש התלהבות

זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' אשר קרך בדרך וגו' (כח, יז). הנה עיקר חטא עמלק היה בשביל שקירר את ישראל מהתלהבותם. כי כשיצאו ממצרים וראו כל הנסים באו להתלהבות גדולה, ובא עמלק וקירר אותם. ועי' ידי זה נפלו לעצבות ומרה שחורה, כי הם היו סבורים שאי אפשר לעבוד את ה' כי אם בהתלהבות והרגשות עצומות, ועל ידי כן נחבטלו מעבודתם. ובאמת דרך התורה אינו כן, רק צריך לעבוד לו ית"ש באיזה מצב שהוא, בין בקטנות המוחין ובין בגדולות. ולכן אמר להם כאן 'וזהה בהניח לך ה' אלקיך מכל אויבך מסביב', פירוש שיהיה לכם שלום מכל אויביכם, והיינו מהיצר אשר בקרבכם, וממילא יהיה לכם התלהבות והרגשה בעבודתכם. עם כל זאת כל מחשבות שתמיד יהיה כן, רק 'תמחה את זכר עמלק', לעשות בקרבו שאפילו אם יפול ממדרגתו ח"ו, מ"מ לא יעזוב עבודתו, 'לא תשכח' שלא תשכח מה שעשה לכם, שעל ידי שקירר אתכם נפלתם מעבודתכם, רק למחות זכרונו מכל וכל מהענין הלו, ועלבוד ה' באיזה מצב שיהיה.

(הרה"ק רבי דוד צבי מנייטאט זי"ע חמדת דוד פרי' כי תצא)

'זכור' בפה

המלחמה בעמלק הלכה ולמעשה

אמרו חז"ל (מגילה יח.) 'זכור את אשר עשה לך עמלק' (תצא כה, יז) - 'זכור' יכול בלב, כשהוא אומר (שם, יט) 'לא תשכח' הרי שכחת הלב אמור, הא מה אני מקיים 'זכור' - בפה. מבואר מדבריהם, שהמשמעות הפשוטה של 'זכור' היא זכירה בלב, ולמדנו זכירה בפה - רק משום שנאמר גם 'לא תשכח'. שואלים האחרונים, אם כן בכל יתר הזכירות שבתורה, שאין בהם פסוק גוסף להורות על זכירה בפה, תהיה המשמעות לזכירה בלב בלבד, ולדוגמא - בציווי 'זכור את יום השבת' (יתרו כ, ח) נאמר שהכוונה לזכירה בלב, וניתן יהיה לצאת ידי חובת קידוש ברהור, והרי ההלכה הפשוטה היא (שי"ע או"ח סי' רע"א ס"ח) שמקדשים באמירה בפה. התשובה האמיתית לשאלה זו מבוארת בשאגת אריה (סי' יג) המביא דברי תורת כהנים (ר"פ בחוקות) 'זכור את יום השבת לקדשו, יכול בלב, כשהוא אומר 'שמור' הרי שמירת הלב אמורה, הא מה אני מקיים 'זכור, שתהא שונה בפ"ך, הרי שאכן יש פסוק גוסף המורה שזכירת יום השבת היא בפה [וכן מבואר שם לענין יתר הזכירות, 'זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר' (עקב ז, ט), ו'זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים' (תצא כד, טו)]. עם זאת, יש בנותן טעם להביא מתירוצי האחרונים לשאלה זו, שמהם נשפיל לדלות פנינים במצות מחיית עמלק בדרך העבודה.

בספר מראה הגדול [מרב"י רפאל אשכנזי [שאלוניקי תקפ"ט] דרוש א' לשבת זכור] מבאר שרק במצות זכירת מעשה עמלק היינו סבורים שכוונת התורה לזכירה בלב, משום שמטרת הזכירה היא לקבוע בנפשתינו השנאה לעמלק, והרי עיקר השנאה הוא בלב, ולכן הוצרכה התורה לפסוק מיוחד להורות שיש לזכור מעשה עמלק בפה, אבל בכל שאר הזכירות פשוט לנו שכוונת התורה היא 'זכור' בפה.

בביאור זה טמון לימוד יסודי בעבודת ה', בספרים הקדושים (ראה קדושת לוי פרי' זכור) מבואר שלצד החיוב למחות בפועל זרעו של עמלק, יש לכל אחד בלבבו חלק רע המכונה 'עמלק' המתעורר תמיד להחטיא, ועל כך אנו מצווים 'זכור את אשר עשה לך עמלק', לשנוא אותו עמלק שבלבנו. עלולים אנו לטעות, שמכיון שמשפצנו של חלק רע זה הוא בלבבות, די בכך שנעיר השנאה בלב. באים חכמינו ז"ל ומלמדים 'זכור - בפה, אל לנו להסתפק בשנאה הכבושה בלב, משום שמחשבת הלב יכולה להשתנות בקלות, אלא עלינו להביאה לידי מעשה בפועל, על ידי קבלות טובות בדיבור ובמעשה שיש בהם כדי למחות הרע שבלב. זוהי הדרך בה הדריכונו רבותינו הקדושים מדור דור, ודרשוהו מעל גבי ספר שנאמר (שה"ש ב,

הגמרא מספרת (ברכות מז.) מעשה רבבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה למנין וְשָׁתַר עבדו והשלימו לעשרה, ומבואר הגמרא שאף שיש איסור לשחרר עבד משום שנאמר (בחר כה, מה) 'לעולם בהם תעבדו', עם זאת מותר היה לרבי אליעזר לעשות זאת משום שהיה מדובר במצוה של רבים. הראשונים מפרשים שעמדו אז לקרא פרשת זכור, שהיא מצוה המוטלת על הרבים מן התורה, שהרי היחיד אינו יכול לקיימה אם אין שם עשרה (ראה שו"ת רבי עקיבא איגר סי' יג). בהלכה זו טמון עומק, שבכדי שנצליח להחזיק מעמד במלחמתנו עם עמלק זקוקים אנו לכח הרבים. אף לשון הפסוק מרמז על כך, שפרשת זכירת מעשה עמלק נאמרה כולה בלשון יחיד, אף שהיתה זו מלחמה נגד כל עם ישראל, 'זכור את אשר עשה לך' עמלק, אשר 'קרך' בדרך ויזנב 'בך' כל הנחשלים אחריו 'ואתה' עיף ויגע ואלו 'ירא' אלקים, 'וללמדנו בא שמעלק נלחם עם היחידים הפורשים מהציבור. מדה טובה מרובה, כשרבים מתאחדים באגודה אחת יכולים הם להילחם עם עמלק, למחות מהלבבות ולהתיש כוחו.

(מתוך ס"ח פרשת ויקרא זכור תשפ"ד מאמר א)

לכבוד ההילולא קדישא
של כ"ק רבינו הפני מנחם זי"ע

מנאי תלמידו

אשר זכה להתבשם מגיועם תורתו הק'
אברהם משה קראוס
אבד"ק וואגאש-לונדון

כנישתא הדא בתיובתא

ההסתרות מיישרים את האדם להוציא האור מתוך החושך

החידושי הרי"מ זי"ע אמר על הפסוק (תהלים קיב, ד) **זרח בחושך אור לישירים חנוך ורחום וצדיק**, שדייקא במקום שיש נסיונות והסתרות וחשיכה - שם הוא זריחת האור האמיתי, ומפרש 'לישרים' - שעל ידי החושך וזריחת האור **בחושך נהפכים לישירים**, והקב"ה הוא העושה את כל הנסיונות וההסתרות, משום שיחנוך ורחום וצדיק, והחושך שנועד לכל אחד הוא התיקון שלו - שעל ידי זה מגיע למדרגה הגבוהה ביותר שיכול להשיג.

בזה יבואר הא ששאל רב זירא לרב יהודה, מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אימרי, והשיב לו רב יהודה, כברייתו של עולם דברישא חשוכא - יוהי ערב, והדר נהורא - יוהי בוקר, ועל כן עזים שחורות מהלכות בראש העדר והדר רחלות לבנות (שבת עז:). ובדאי בכל דברי הגמרא יש רמיזא דחכמתא ודברים פנימיים ועמוקים.

והעומק בזה הוא על פי מה שאמר הרה"ק **הרבי ר' ברוך ממעזיבו זי"ע**, עולם עולם כמה מואר אתה למי שמרומם טפח מעליך, וכמה חשוך אתה למי ששקוע בתוכך. וזה המכוון בתשובת רב יהודה 'ברישא חשוכא והדר נהורא', שבתוך האי עלמא יש חשוכא ונהורא, ועבודת האדם הוא להתעלות ולהתרומם מהחשוכא ועל ידי זה להגיע לנהורא.

ויש לדייק בלשון הגמרא, שאמרו עיזי מסגן ברישא **'והדר'** אימרי, ברישא חשוכא **'והדר'** נהורא, הרי בלשון ארמית שבגמרא מצינו ב' לשונות, 'בתר' דבעיא - מלשון בתרא והמאוחר, כלומר לאחר ששאל, וכן מצינו 'הדר' פשטא - עיין שוב בדבר וחזר ופשט את הדבר, ומלשון חזרה. ולכאורה כאן הול"ל מאי טעמא עיזי מסגן ברישא **'ובתרייהו'** אימרי, וכן בתשובת רב יהודה ברישא חשוכא **'ובתריה'** נהורא.

זכות הרה"ח ר' קלמן הלר שליט"א והרה"ח ר' מנחם ורדיגר שליט"א

מילי דאורייתא

פורים בעיירות המסופקות

עיירות המסופקות אם הם מוקפים חומה מימות יהושע בן נון, **רוב ראשונים ס"ל דקורין בב' הימים**, והר"ן (ב. מדה"ר) כתב בשם הגאונים שבים הראשון חייבים או משום דאולינן בתר רוב העיירות שאינן מוקפות חומה מימות י"ב, או כדי שלא תעקר התקנה, אבל ביום השני פטורים ממה נפשך, משום דספיקא דרבנן לקולא. ויש להבין, **מאי טעמא דהראשונים דס"ל דאינם פטורים ביום השני מספק**, הרי ספיקא דרבנן לקולא.

ונראה, דכיון שעיקר התקנה היתה שבכל המקומות בעולם יקראו מגילה - 'הקורבים והרחוקים', ויש לומר דבכהאי גוונא לא אמרינן ספק דרבנן לקולא. וכעין מה שכתב **השפת אמת** (י"ה לז: ד"ה לא צריכא) דכל שחייב בודאי לקיים את המצוה, אלא שספק אם יוכל לקיים את המצוה, הרי הוא **חייב לקיימה מדין ודאי**, ודוקא דאיכא דאיכא ספק בעצם החיוב, כגון שמסתפק שמא כבר קיים את המצוה, אמרינן דספיקא לקולא מן התורה.

וכעין זה יש לומר גם בנידון דידן לגבי קריאת המגילה במקומות המסופקין בשני הימים, דהא דקימא לן ספק דרבנן לקולא היינו **באופן שיש להסתפק אם נשאר חיוב או לא**, אבל למי שחייב מדרבנן בלולב לא נתיר לו שיקח לכתחילה לולב שיש ספק בכשרותו, אלא כיון שחייב בודאי עליו לעשות כל טעדיק לצאת ידי חובתו. והכי נמי לענין **מקומות המסופקין שחייבים בודאי אלא שיש להסתפק מתי חייבים**, דיש לומר שמוטל עליהם לעשות כל טעדיק ולקרא בשני הימים, ואף שכבר קראו בי"ד מכל מקום יתכן שחייבים בט"ו, ולא פטרו עצמם עדיין מחיוב זה, וצריכים לעשות כל טעדיק בעולם לקרא גם בט"ו, ואינם פטורים משום ספק דרבנן לקולא.

ועוד יש לומר, דאין לפוטרים בט"ו מחמת ספק דרבנן לקולא, כיון שמעיקר הדין תקנו חכמים שיהא חיוב פורים בי"ד ובט"ו, כדכתיב (אסתר ט כ-כ) 'ויכתוב מרדכי את הדברים האלה וגו' הקרובים והרחוקים לקיים עליהם', **ובכלל בזה גם מקומות מסופקין כטבריה שגם בימי יסוד התקנה היתה בספק**, והוטלו עליהם חכמי הדור חיוב מספק בשניהם כדי לכלול החיוב לכל ישראל, וממילא היה חיוב גביר על אנשי מקומות אלו, ולא אמרינן בהו ספק דרבנן לקולא.

ויש לעיין במה שכתבו הראשונים דמסתפק לא יברך כי אם בי"ד שהוא זמן קריאה לרוב העולם, והיינו **שהרוב מכריע הספק לברך בי"ד** [כן שמע מצד מברכי הראשונים. ועיין בביאור תה"א (א"ח סי' תרנ"ח סי' ח-ט) ובמשנה ברורה (שם סי' יא) שביארו באופן אחר]. והנה מצינו בגמרא (מגילה ה:) **ספק מצאות** אם אם מוקפת חומה מימות י"ב, וגם **ספיקא דדינא** מה נחשב מוקף חומה לענין קריאת המגילה. וקשה, דבשלמא לגבי ספק במציאות אי שפיר שהרוב מכריע לענין זה, אבל לגבי ספיקא דדינא, איך אפשר להכריע בזה על פי מה שרוב העולם קורין בי"ד, דאף לסוברים דחזקה מועילה גם

מילי דאגרתא

תפארת בבגדי כהן הדיוט

בס"ד, י"ב אד"ר תשס"ה לפ"ק, פעה"ק ירושלתי.

לידידי חביבי האברך כמדדשו ר' נ"י.

שמחנני במכתבך, ועדיין חביבותך גבן כידיד אהוב, ואין ריבוי המרחק מפריד קרבת הלבבות, ונעים לשמוע אשר הדברים ששמעת בהודמוניות שונות הכו שורש בלבבך, השי"ת יהא בעורך להמשיך ולהגביר חיילים בעבודתו מתוך אהבה ודביקות, לא לשקוע באוויר של ארץ העמים, ואז מלך ביפיו תחזינה עיניך תראינה מארץ מרחקים.

בס"ג בש"ק תצווה דברתי בישיבה על המובא **במכתבי תורה לאמרי אמת** (סי' כא), קושיית **הרב מבנידן**, מנלן דאחשוורוש לבש בגדי כהן גדול, הא לכבוד ותפארת דמיניה ילפינן בגזירה שוה שם במגילה (יב.) כתיב נמי בכהן הדיוט בפרשתן (כח, מ), ותירץ לו האמרי אמת **דמה שייך להתפאר במשתה השירים בבגדי כהן הדיוט שהם מפשפא** והוספתי, דא"כ אמאי כתיב קרא בהם לכבוד ולתפארת [ולא מסתבר דקאי על עצם מינוי הכהונה]? אלא דגוי רואה החיצוניות גרידא, ועל כן שייך תפארת רק בבגדי כהן גדול, אך **ישראל קדושים מרגישים בבגדי קודש בפנימיותם ובקדושתם** וכמעשה דר' העניך מאלכסנדר [על איש כפרי ששמע על היופי וגדלותו של בית המקדש וסדר העבודה, אך מימיו לא עלה בפועל לירושלים, וכשהגיע לעת זקנותו לראותה בעיניו, עמד ותמה לפני הכהן גדול] "ללמדנו רבנו מה רואים כאן", והארכתי לעורר שלא לקיים תורה ומצוות בחיצוניותם, מצות אנשים מלומדה.

אמנם לגוף הקושיא דהרב מבנידן, נלע"ד דבהדיוט כתיב תפארת על המגבעות דווקא, עיי"ש ברשב"ם, והרי לא מסתבר שאחשוורוש יוריד במשתה את כתר מלכותו מראשו, על כן לא שייך בבגדי כהן הדיוט.

א"י ידידך אוהבך דו"ש מקירוב הלב

שאל

(בפר' תצווה תשע"ב) האריך רבינו שליט"א עוד בענין תפארת בבגדי כהונה - והובא בנאויד פורים תצווה תשפ"א עמ' ד)

בספיקא דדינא. היינו משום שמספק יש לנהוג על פי החזקה, אך רוב שהוא משום בירור ודאי לא מועיל בספיקא דדינא, ומאי שנא מבהמה שיש בה ספיקא דדינא אם היא טריפה, דודאי מה שרוב הבהמות כשרות אינו מכריע הספק בבהמה זו, והכי נמי **הרוב אינו יכול להכריע מה נחשב מוקף מדינא**.

וגם לגבי מקומות שהם ספק במציאות יש לדון אם שייך שהרוב יכריע לענין זה, דכיון שהוא ספק בקביעות מקום **לכאורה הוי דבר קבוע**, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי (מכובות טו.), וכעין קושיית **הר"ש מקינן** (בסוף ספר הכריתות לשון ילמודים שער ג), שיאסר כל העולם בחרישה וזריעה משום נחל איתן דעגלה ערופה שהוא קבוע. ואפשר דהכא שאני **שאין דנים על המקום אלא על בני המקום באיזה יום נתחייבו**, דדין מוקפין אינו חל על המקום אלא על הדברים שם, וכדק"ל דבן עזי אינו מוציא בן כרך ולהפך. וצריך עיון [איזה? וראה מה שהובא בזה מדברי שליט"א במילי דאורייתא תצווה-פורים תשפ"ג].

והנה בפוסקים יש נידון לענין **משתה ושמחה ומתנות לאבינונים ומשלוח מנות במקומות המסופקין**, אם חייבים בי"ד כבירוב העולם, או בשניהם כמו בקריאת המגילה. ודעת **הפרי חדש** (א"ח סי' תרצה ס"ד), שכיון שאין מברכים על קריאת המגילה אלא בי"ד משום שהוא זמן קריאה לרוב העולם, הוא הדין לענין סעודת פורים ומשלוח מנות **שאינו חייב אלא בי"ד דומיא דרוב העולם**. ועיין **בפרי מגדים** (שם מש"ז סי' ה) שהקשה על דבריו, **דלמה גרע מקריאת המגילה שחייב בשניהם**. ואולי יש לומר לדעת הפרי חדש, כיון שמצאנו לגבי פורים שחל בשבת שעושים סעודת פורים ומשלוח מנות ביום ראשון, וקוראים את המגילה ביום שישי, ועל כרחך דלא תלי הך בהך, הילכך **במצוות הנלוות לתקנת זכר הנס שפיר יש לומר דסגי בחד מהימים**.

אמנם אף שיש לומר כן לענין משלוח מנות או מתנות לאבינונים שאינם מעצם היום אלא מצוות הנלוות ליום, אולם **לענין סעודת פורים קשה לומר כן**, כיון שהוא עצם חיוב היום, כמו שכתוב (אסתר ט, כב) "ומי משתה ושמחה".

והיה מקום לומר שאינו מחוייב במתנות לאבינונים ומשלוח מנות, כיון דיכול לומר **המוציא מחבירו עליו הראיה**. אלא שזה אינו, שהרי **החיוב הוא על הגברא שחייב ליתן**, ואין זה ספק ממון **אלא ספק איסור**, כמו שמצינו בשאר צדקה [לדעת רוב הראשונים, וכמו שפסק השולחן ערוך (ח"מ סי' רנט סי' ט), ועיין שו"ת תוס' סופר (ויד"י סי' רמ). ועי' במתנה אפרים (צדק סי' ב) מה שביאר בדעת החולקים, ולדבריו יתכן שבנידון דידן לכ"ע הוי ספק איסור].

(רבינו הפני מנחם זי"ע - מתוך תורתך שעשועי מועדים העומד לצאת לאור א"ה)

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' גרשון צבי ז"ל ליכטשיין
בן הה"ח ר' יצחק מאיר ז"ל
נלב"ע בשם טוב
ו' אדר תשפ"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

ברכת מזל טוב ללידידנו
הרה"ח ר' מנחם מנחם מנדלסון הי"ו
לרגל היכנסת בנו יצחק וחכים
שנבחנו ממנו בעת שהותו בארה"ב
הבחור החשוב נפתלי ג"ו
לעול תורה ומצוות
מברכים בכל לב, שטיבל 55

אמרי דשא - פרשת תצוה ופורים

לזכות הרה"ח ר' יוסף שטרייכר שליט"א

העבודה לזכור תמיד שהוא עומד לשרת לפני ה'

והיה על מצח אהרן וגו' והיה על מצחו תמיד לרצון לפני ה' (כח, לח). ברש"י אי אפשר לומר שיהיה על מצחו תמיד, שהרי אינו עליו אלא בשעת העבודה, אלא 'תמיד' לרצות להם, אפילו אינו על מצחו.

בכלי חמדה (אואר ד) תמה על דברי רש"י בתרתי. חדא, מנא ליה לרש"י שהיה אסור ללבוש הציץ שלא בשעת עבודה, הרי במקור דברי רש"י במס' יומא (ז:) רבי שמעון יליף תמיד מרצה, דאי אפשר לומר דלובש תמיד את הציץ - דמי לא בעי מינא ומי לא בעי עייל לבית הכסא, ע"ש, הרי מבואר להדיא דגם שלא בשעת עבודה היה מותר ללכת בציץ, רק דהכריח משינה ומבית הכסא. ועוד הקשה, שרש"י סותר משנתו, דבקיודשין (סו.) בעובדא דינאי המלך כתב רש"י דהיה מותר ללכת בציץ שלא בשעת עבודה, דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהם.

וע"ד העבודה י"ל, דהנה בשפת אמת [יומא שם] מקשה על מה דאמרין דאי אפשר לפרש על מצחו תמיד כפשוטו דמי לא בעי מינא, וקשה מאי איסור איכא בשינה מן התורה (א) הרי גם בתפילין איסור שינה הוא רק מדרבנן שלא יפח בון, ולא משום היסח הדעת]. ומפרש השפת אמת, דכתיב ו'היה על מצחו תמיד לרצון לפני ה'', שצריך להיות 'תמיד' לפני ה', דהיינו שהלובש את הציץ צריך להרגיש שהוא לפני ה', וזה לא יתכן כשהוא ישן. וא"כ פרכינן שפיר, מי מצי לפרש תמיד על מצחו תמיד לרצון לפני ה' - הא בעי למינא ועליל לבית הכסא, ואז אינו נושא את הציץ לפני ה'. ומוסיף השפת אמת, דבזה יש לפרש מה דאמרין 'תמיד' שלא יסיח דעתו, דלכאורה קשה מה ענין זה ל'תמיד'. אלא הן הן הדברים, דכל זמן שהוא על מצחו יהיה נושא אותו תמיד לרצון לפני ה', והיינו שלא יסיח דעתו, כי כאשר הוא מסיח דעת, אינו לפני ה'.

ולפי דבריו למדנו, שכל מעלת וקדושת הציץ, הוא מה שהכהן גדול זכר והרגיש שהוא עומד לפני ה' תמיד. ולפי זה יש לפרש כוונת רש"י שהרי אינו עליו אלא בשעת העבודה - על העבודה שבלב, וזה באמת אף שלא בשעת עבודה במקדש, אלא בכל עת. ומה דמשמע מרש"י דשלא בשעת עבודה אינו לובש הציץ - היינו כשהוא עסוק בדברים אחרים ואינו זוכר שהוא עומד לפני ה', וכדברי הגמרא 'מי לא בעי מיינא' וכו'. ונמצא כי בשם 'עבודה' סתם, יקרא עבודת הלב והמח לזכור כי הוא עומד לפני ה' לעבדו ולשרתו ולברך בשמו, ועבודה זו אינה שייכת לכהנים בני לוי בלבד, אלא לכל בני ישראל שנקראו ממלכת כהנים וגוי קדוש.

(ס"ג תצוה זכור תשפ"ה)

ע"י הנסיונות ישראל מאירין כאבני יקר לפני ה'

ושמת את שתי האבנים על כתפות האפוד אבני זיכרון לבני ישראל ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון (כח, צב). יש לבאר הענין מה שמות בני ישראל נחקקו לזכרון באבני יקר שעל כתפות האפוד, וכן בתוך אבני החושן דווקא מכל בגדי הכהן גדול. ויש לומר כי טעם בזה רעיון פנימי ועמוק, ויבואר בהקדש דברי רש"י במסכת מגילה. דהנה בגמרא שם (צב.) פירשו מה שכתוב במגילת אסתר (א. ו.) 'על רצפת בהט ושי', ש'בהט' היינו 'אבנים' שמתחוטטות על בעליהן, וכן הוא אומר (זכריה ט. טו.) 'והושיעם ה' אלוהיהם ביום ההוא כצאן עמו כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו'. ופירש רש"י 'רצפה' עשה להם באבנים חטוטות, כלומר שלא באו לידי אדם אלא בטורח, שמחטטים ומחזירים בעליהם אחריהם עד שמוצאין אותם בדמים יקרים. ואת הראיה מהפסוק מפרש רש"י - וכן הא אומר וכו', שהמקרא משבח אבנים יקרות ואומר - על נסיונות הרבה הן באין כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו. ומוסיף רש"י 'והכתוב מדבר לישראל לעתיד לבוא שהיו חשובים ויקרים בין האומות כאבני נזר המתנוססות'. וצ"ב מה צריך לסיום זה, שאינו נוגע לעניינו.

אלא שטעמן כאן דבר נפלא ויקר מאוד, והוא - שמה שישאל יהיו חשובים ויקרים בין האומות לעתיד לבא, אין זה בא בחינם, אלא 'על ידי נסיונות הרבה הן באין', כי התגלות השכינה שתהיה לעתיד לבוא כשיתקיים 'תאיר ארץ מכבודך' - זה יהיה על ידי מעשה בני ישראל עתה בגלות, כי הם גילו את הקדושה הנסתרת, את כבוד ה' שנעלם בכל מקום בגלות ע"י התגברותם, וכל מקום שיהודי התגבר בו לעתיד לבוא יאיר ויזרח מכבודו ית"ש, ויכירו וידעו כל באי עולם - כאן התגבר יהודי והתרום ועמד בנסינו, כאן עשה יהודי רצון ה' וכיבד את השל"ת. וזהו 'רצפה עשה להם באבנים חטוטות', שהארת הארץ מכבודו לעתיד היא על ידי אבני נזר מתנוססות אלו שבאו על ידי נסיונות הרבה.

וזהו הענין ששמות בני ישראל נכתבו לזכרון על אבנים יקרות על כתפות האפוד ובחושן, כי הזכות שעומדת לבני ישראל לזכרון לפני ה' תמיד הוא מה שהם מתגברים תמיד בנסיונות, הם לוקחים את כל הארציות ומאירין אותם כאבנים יקרות, ועל ידי ההתגברות באלו הנסיונות הם מאירים לפני ה' באור יקרות, ומאירין הארץ מכבודו.

(ס"ג תצוה תשפ"ד מאמר א)

'ויהי בימי געציל' - מה עשינו בחיינו?!

ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המולך מהודו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה (א. א). צ"ב מה כתוב בפסוק זה, מה היה המאורע שהיה בימי אחשורוש, שהרי המשתה מבואר בפסוק שלאחרי - 'בימים ההם' וגו', ומה היה בימי אחשורוש.

וי"ל שלמתבונן היטב, זה דבר פשוט למאור מה מבואר בפסוק זה, כי הפסוק הראשון במגילה הוא הניגוד והצד ההפכי של הפסוק האחרון במגילה - 'כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו'. ויהי בימי אחשורוש - לא היה שום דבר מיוחד בימיו הניתן להיכתב, אלא דבר אחד בלבד - שהיה מלך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אמנם היו מלחמות, ענשו והרגו אנשים, משתאות והוללות, אבל לפי האמת אין לזה שום משמעות ותוכן פנימי, ולא היה אלא דבר אחד בלבד. מה שאין כן מרדכי היהודי, הוא ההיפך הגמור, שמרדכי היהודי דאג לאחרים, היה גדול ליהודים רצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו. והרי זה בא למד לנו, כשנעלה לבית דין של מעלה לאחר מאה ועשרים, וישאלו

אותנו 'ויהי בימי געציל', מה עשית בימי חיך, האם נענה ונאמר אכלנו ככה וככה תפוחי אדמה, הרבינו בתענוגי הגוף, דברנו ושמענו ככה וככה לשון הרע, אם זה מה שיהיה לנו להשיב, יאמרו לנו, אין צורך כאן בשמים במעשים כאלו ובסחורה כזו, כבר קדמו אותך והביאו דברים מעין אלו. עם איזה פנים נבוא לפני מלכו של עולם?!

(פורים תשפ"ד מאמר ג)

הצום העולה לרצון - כשהוא מתוך אחדות

וצמו עלי וגו' גם אני ונערותי אצום כן (ד, טו). ודקדקו המפרשים מה הכוונה באמרה כן, דלכאורה מיותר ואין לו הבנה.

ויש לפרש דאסתר המלכה התכוונה לומר 'אצום כן' - שזוהי התענית המבוקשת והרצויה לפני מלכו של עולם. דהנה ישעיה הנביא אומר (נח, ג-ו), שכלל ישראל שואל 'למה צמנו ולא ראית ענינו נפשנו ולא תדע', והנביא משיב 'הן ביום צמכם תמצאו חפץ וכל עצביכם תנגושו, הן לריב ומצה תצמו ולהכות באגרוף רשע לא תצמו כיום להשמיע במרום קולכם, הכזה יהיה צום אבאחריו וגו' ה'לכך פאגמין ראשו ושק ואפר יציע הלזה תקרא צום ויום רצון לה', הלוא זה צום אבאחריו וגו', הקב"ה אומר - אבל צריך ריבוי הצומות, אלא הנני רוצה את האחדות הגמור בין כל בני ישראל - היפך הגמור מריב ומצב והכאה באגרוף וישלח אצבע ודבר און' (ישעיה שם, ט), זוהי התענית שהיא עת רצון והתגלות רצון העליון. והנה כל הצומות נתקנו מתוך הצרות וחורבן הבית, אבל צום דתענית אסתר נתייחד בזה שנתקן מתוך אחדות - לך כנוס את כל היהודים וגו' וצמו עלי וגו'. וזה מה שאמרה אסתר 'אצום כן', זה צום אמיתי ונכון, דאס ריכטיגע תענית.

(פורים תשפ"ד מאמר ד)

העבודה התמידית להגביר האחדות

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם (ט, כג). הנה הכתיב הוא 'קבל' בלי וי"ו וגם הקרי הוא 'קבל' בלשון יחיד, ובהמשך (ט, כז) כתיב 'קיימו וקבל היהודים עליהם ועל זרעם', אמנם כאן הקרי הוא 'וקבלו' בלשון רבים - אבל גם כאן הכתיב הוא 'וקבל' בלי וי"ו. ויש להתבונן טעמא מאי, אמאי לא נאמר להדיא בב' הפסוקים 'וקבלו'.

בשעת קריאת המגילה נתחדש לי, שבא לרמז שהיו עיכובים ומניעות בקבלת וקיום הדברים, כי מרדכי היהודי התקין להם מתנות לאביונים ומשלוח מנות איש לרעהו, דהיינו שיהיו באחדות עם צוואמענשאפט, באהבה אחוה שלום ורעות. כאן נכנס היצר הרע בלבם, והם אמרו אנו מוכנים לקבל תיכף ומיד לקיים כל מה שיאמרו לנו מרדכי, אבל להרבות באחוה ורעות - בזה יש להתעכב עוד קצת, ומה לנו למהר לעשותו. בראשונה הקבלה היה 'וקבל', יהודי אחד קיבל על עצמו, ואח"כ עוד אחד, טיפין טיפין, וגם אח"כ שכבר 'קיימו וקבלו', אבל עדיין לא כתיב להדיא 'וקבלו', אלא כן הוא הקרי - תורה שבעל פה, כי הקבלה לא היתה בלב שלם, והרבה עבודה ויגיעה נצרך עד שאכן היו באחדות גמור.

(פורים תשפ"ד מאמר ד)

רביבי דשא - פרשת זכור ופורים

המתעצל בעבודתו - מאס בדבר ה'

ויאמר שמואל אל שאול וגו' כי מאסת את דבר ה' וימאסך ה' מהיות מלך על ישראל (ש"א טו, כז). יש להבין היכן מאס בדבר ה', הלוא חזקו עליו דברי העם אשר חמלו על מיטב הצאן לזבח ה' (כ"ב בפסוק טו). והול"ל יען נתעצלת משמוע לדבר ה', אבל 'מאסות' בדבר ה' חלילה, מאן דכר שמיז?

אלא דבר גדול למדנו, כי המתעצל מקיים תפקידו - מאס בה' ובדברו, כי האוהב למלך לא יקשה עליו כל עבודת פרך, וימעט בעיניו כל קושי מחמת אהבת ה' שחפץ הוא לעשות רצונו ולגרום לו נחת רוח. וכמאמר חז"ל (ספרי הובא ברש"י דברים ו, ה) עשה מאהבה - שהעושה מאהבה, אף כשרבו מטריח עליו אינו מניחו והולך.

(קיד"ר שבת קודש פורים המשולש תשפ"ה)

יום טוב לא קיבלו עליהו - לקדש את החולין וההיתר

לעשות אותם ימי משתה ושמחה (ט, כב). אמרינן בגמרא (מגילה ה:) הספד ותענית קבילו עליהו מלאכה לא קבילו עליהו, דמעיקרא כתיב (אסתר ט, יט) 'שמחה ומשתה ויום טוב', ולבסוף כתיב "לעשות אותם ימי משתה ושמחה", ואילו 'יום טוב' לא כתיב, כי יום טוב לא קבילו עליהו.

ויש להתבונן אמאי באמת לא קבילו עליהו ליום טוב. אלא שהיהודים רצו דייקא לקדש את החול, א יום טוב אין דער וואכענס - יום טוב בימות החול, בחינת קדש עצמך במותר לך, כי כל המהות של יום הפורים מורה על הענין של קדש עצמך במותר לך.

(פורים תשפ"ה מאמר ב)

להישאר בתליית לעניים למרום כמו לפני הישועה

לקיים את ימי הפורים האלה וגו' וכאשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצומות וזעקתם (ט, לא). לכאורה לפי הסדר היה צריך להקדים 'לקיים את דברי הצומות וזעקתם' - שהיה ב"ג אדר, ואח"כ 'לקיים את ימי הפורים האלה' - ב"ד וט"ו. אלא כי גם לאחר הישועה צריכים לזכור את מהות ימי הפורים, שבאה על ידי התשובה והצום ובכל עת יש לזכור היטב 'דברי הצומות וזעקתם' שהיה זמן קהילה לכל, גם בשעת הישועה לזכור את ההרגשה שהיתה להם בעת צרה - שאז נשענתם על הרבונו של עולם, והכרתם שרק הבורא ית"ש יכול לעזור ולהושיע.

(פורים תשפ"ה מאמר א)

להבין שמועות

קבלת התורה בפורים בהסתר פנים

מה ששמעתי מפה קדוש כבוד קדושת אדמו"ר זצוקלה"ה [החידושי הרי"ם] מגור בשנת תרי"ט.

פתח ואמר: כמה גדול ענין פורים, עד דמה ש'קיום וקבלו' (אסתר ט, כז) נחשב לקבלה בלב, ומאמר 'נעשה ונשמע' (משפטים כד, ז) לקבלה בפה בלב, כידוע הדרש וליקוט תהלים רמז תתק) על הפסוק (תהלים עה, לו) 'ויפתחו בפייהם', ולהבין ענין הדרש הזה עד דור דעה ההוא.

אולם הענין הוא, דלשון פיתוי הוא על מי שמשתוקק ומצפה מאד לאיזה דבר שביד חבריו, ומחמת גודל ההשתוקקות משתדל בתחבולות שונות לפתות את חבריו שימלא את שאלתו, עד שמוגדל התשוקה שכיח שיבטיח לחבירו בעד הדבר המבוקש כל מיני הבטחות שבעולם, וכמעט שאינו מעלה על לבו אם יוכל לקיים מה שהבטיח, וזה גורם גודל כסיפתו ותשוקתו אל הדבר, ועל ענין כזה נופל לשון פיתוי בלשון הקודש.

וכן היה במעמד הר סיני, שמחמת גודל התלהבותם ותשוקתם לתורה הקדימו נעשה לנשמע, וזה נקרא פיתוי, ולא נחשב לדבר גדול כל כך, מפני שהגיעו למדרגה הזאת מחמת גודל התלות אלקות שהיה בעת ההיא, והתשוקה והכוסף ההוא לא נקרא דבר של קיימא, כי לא לעולם ישארו בבחינה זו, ופוק חזי מה היה כשפסק מהם ההתגלות מעט.

מה שאין כן בימי אחשורוש, שהיו בהסתר פנים (עי' חולין קלט:), ואף על פי כן דחו מעליהם כל המניעות, והגיעו לבחינת נעשה ונשמע, כמו שכתוב 'קיום וקבלו', זה נקרא קבלה בלב בהתיישובות הדעת ויגיעה רבה שהוא דבר של קיימא.

והנה מה שנחשב בחינת נעשה ונשמע לקבלה בפה הוא מטעם הנ"ל, אמנם ההתעוררות בעצם וגודל ההתלהבות והחשק עד שיבטיח מפני זה כל מיני הבטחות, זה הוא דבר גדול מאד.

(דגל להג"מ יודל קאמינער זצ"ל נבד בהרן טעם, חתן אחיו של החי"ר הרי"ם זי"ע, וחזונו של השפ"א זי"ע)

מ"ש החידושי הרי"ם זי"ע דבימי אחשורוש היו בהסתר פנים, יש להתבונן בזה, בדגמא וחולין (חולין קלט:) אמרנו, אסתר מן התורה מנין נאמר ואנכי הסתר אסתיר, ופירש רש"י דמרמז שבימי אסתר יהיה הסתר פנים ומצאוהו צרות רבות ורעות, ולכאורה כל זה היה עד הגס של פורים, אבל בזמן שקימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם כבר עבר ההסתר פנים, וכן מפורש בהא דאמרין (שבת פח.) הדרור קבלוה בימי אחשורוש וילפינן לה מדתביב 'קיום וקבלו היהודים' - קיימו מה שקיבלו כבר, ופירש רש"י מאהבת הגס שנעשה להם.

ביותר יש להפליא, שמצינו בדברי הרבי ר' אלימלך בנועם אלימלך (פרי תצוה) קדריש לכל ענין ימי קריאת המגילה, ובתוך דבה"ק כתב בהא דאיתא בבמרא (מגילה ז.) קימו וקבלו - קיימו למעלה מה שקבלו למטה, ישראל קבלו עליהם התורה אז בימי אחשורוש, ולכאורה וכי עד ימי אחשורוש לא קבלו את התורה, אלא הענין שלא היו יכולים לבא לידי הרצון הזה של אהבה, עד שראו גודל הגס הנגלה להם בימי אחשורוש, וכשנעשה נס לאדם מחמת זה יבא לידי אהבת הבורא ב"ה באמת, וזה אורח: זו תורה (שם טו:) - ר"ל שבאו לידי אהבה והוא של תורה מחמת גודל הגס הנעשה להם [ודבה"ק צריכים לימוד, דפתח בקושי וכי עד ימי אחשורוש לא קבלו עליהם את התורה, וצ"ב מה התיירץ, ובפשוט הכוונה כמ"ש חז"ל (שבת שם) והיו בכפיה ואית להו מודיע, ובימי אחשורוש קבלו עליהם הרצון ואהבה, ואכתי צ"ל שלא הוזכר שידור דבה"ק בגמ' הנ"ל. עי"פ] הרי מפורש שדייקא מחמת ההתעוררות של הגס זכו לאהבת התורה, וקיום שלימות התורה, וכן הוא פשוט סוגיא הגמרא שעל ידי הגס קבלוה מאהבה, וכנ"ל. ולפ"ד ונהפוך הוא משמעות דברי החידושי הרי"ם זי"ע.

אמנם יש להתבונן בדברי הנועם אלימלך, במש"כ דרך כשנעשה נס לאדם עי"ז יבא אדם לידי אהבת הבורא ב"ה באמת, ולכן כל זמן שלא היה הגס דפורים לא היו יכולים לבא לידי הרצון הזה של אהבה, והדברים צריכים ביאור, אמאי הנסים שראו ביציאת מצרים לא הביא אותם לידי הרצון ואהבה, ובפשוט ביציאת מצרים היו נסים יותר גדולים מבימי אחשורוש, וגאמר כימי צאתך בארץ מצרים אראנו נפלאות לעתיד.

הגם שלכאורה קושיא זו תסוב על הגמרא הדרור קבלוה בימי אחשורוש ופירש רש"י מאהבת הגס, וכי זוטא אהבת הגס נסים בדמצינים וביציאתו שהאז בוער בהם אהבה זו בלבם לקבל כל מה שצוהו. אלא שכבר נודע מה שפירש החתם סופר זי"ע בזה ע"פ דברי התנחומא (פרי נח) הדכפיה היה על תורה שבעל פה, וגזירת חכמי הדורות, שעל זה לא סמכו שלא יטילו עליהם יותר מכדי יכולתם לסבול, וכאשר נוכחו אצל מרדכי היהודי שמכל

טללי תהיה

השמחה לא בטלה

בס"ד

מזל טוב על השמחה, ובעז"ה תוכל להודות להשי"ת על עוד שמחות במהרה.

והרי עבודת הלווים היא שמחה כמ"ש בערכין יא, ואף שבטל בעו"ה השיר, תכונת הנפש לעורר שמחה לא בטלה, השי"ת יִכַּךְ להוציא לפועל במהרה בימינו בבית הבחירה. וגם תורה משמחת כמו שאמרו שם, ותרווייהו איתנייהו בך.

ידידך המתפלל בעדך, והעתירו גם עלי שאל בן צפורה פייגא לזכות ללב בשר

(אדר תשע"ח)

תמיהות

קדימת משלוח מנות למתנות לאביונים

ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים (אסתר ט, כב). יש לדקדק הלא מתנות לאביונים יותר מצוה ממשלוח מנות איש לרעהו, ואם כן הו"ל להקדים מתנות לאביונים.

[קדושת לוי קדושות לפורים קדושה שלישית. - וכתב שם די"ל דכשאין לו יקדים משלוח מנות, דמשלוח מנות פסקין דאם מחלפי אהדרי שפיר דמי, וכשיקבל המנות מחבירו ישלחנו לאביונים, משאיכ כשישלח תחלה לאביונים אז לא יוכל לקיים משלוח מנות. - ולכאורה חידוש הוא שיכול לסמוך שחבירו ודאי יחזור וישלח לו, ובגמ' מבואר רק דהוי עבדא כזה, ולא שחייב להתחזיר, ואכתי יל"ע באם יודע שלא יחזיר לו ואין לו לשניהם מה יקדים, ואולי מחזיב למכור כסותו ולחזור על הפתחים כמו ב' כסות משום פרסומי ניסא].

המשך להבין שמועות

זה היה במתן תורה, וכן ביאתם הראשונה לארץ ישראל היה הכל במעלה עליונה כשכבודו ית"ש גלוי בהנהגת עולמו, אבל בפורים נתגלה שגם במדרגה התחתונה של הנהגת הטבע, הכל מכוון מאתו ית"ש, ובוזה יש אחיזה לכל אחד בכל מצב שהוא, ולאחר הגס דפורים שעדיין נשארו בגלות וגם כשעלו אח"כ לא היהת פאתרו כביאה ראשונה, וכן בית המקדש היה חסר בו הגילוי של רוח"ק וכו', לכן נחשב בזמן של הסתר פנים, ולעומת זה כשיש גילוי נחשב כמוכרח ואונס לקיים מה שלפניו, ולא ייחשב כל כך כבחירתו העצמית, משאיכ בימים של הסתר שיהאדם מתייעץ להבחין ולהכיר הנהגת השי"ת בסתר המדרגה, זה הוא דבר של קיימא בכל דרגא ובכל מצב שהאדם נמצא [ואולי יש להבין כן גם דברי הנועם שהכוונה לאהבה ורצון בתוך ההסתר].

ומקום אתנו להסמך דברי השפת אמת (פורים תרי"ג) שעמד לבאר החילוק בין קבלה הראשונה להדר קבלוהו, כי 'באמת קבלת התורה הי' בחי' מלמעלה למטה, ובפורים הי' מלמטה למעלה, כמ"ש קיימו למעלה מה שקבלו למטה, וזה הדר קבלוהו בימי אחשורוש, בימי הסתרות פנים, עי"ש מש"כ עוד. ואין כאן מקום לקבל אורח להבין ב' אופני קבלת התורה מלמעלה למטה ובפורים ונהפוך הוא מלמטה למעלה, הבאנו הדברים שיש למצוא שהדברים מקבילים לדברי החידושי הרי"ם זי"ע, וכעין שנתבאר שהקבלה יותר מתאים כשהוא למדרגתו שעומד בה.

בעיקר הדברים, מהראוי לחזור על מה שהשריש והנחיל לנו רבינו החידושי הרי"ם זי"ע (במכתב בכתיב) מה שאדם פועל אצלו איזה נטי' לטוב עי"י ישוב הדעת טוב הדבר הרבה יותר מצי' כוחות התפלה, כי בזה יש הרבה דמיונות שוא עי"י הרתיחות התפלה, ואינו דבר של קיימא כלל, לא כן עי"י ישוב הדעת שמבשר אצלו הטוב לטוב, הגם שאינו מרגיש בעצמו כ"כ, יש לו לשמוח בהמעט אשר אינו מביא לידי נסות הרוח כי זה הוא העיקר, כי טוב ארוחת ירק וכו'.

[במ"ש החידושי הרי"ם זי"ע שבמתן תורה היה בפייהם, מבואר כן בחז"ל, וכמואב על הפסוק ויפתוהו בפייהו וגו' ולבם לא נכון עמו, והשי"ת אמר מי יתן והיה ללבם [ולפ"ז] מתפרש שהיה אכן חסר זאת, עי"ש בילקוט], אמנם לא ציין היכן כתוב שבלפיהם היה קבלה בלב, והיה אפשר לפרש מענין הכפיה והרצון, אך אולי הכוונה למ"ש במדרש (שהש"ר ז, יד) 'רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר, בשני מקומות פעלו ישראל עם הקב"ה, בסיני פעלו בפייהם ולא פעלו בלבם, שנאמר (תהלים עה, לו) 'ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו, בבבל פעלו בלבם ולא פעלו בפייהם, עי"ש].

מוכן שבכל דברינו לא יצאנו ידי חובת ביאור דברי קדשו של החידושי הרי"ם זי"ע, וגם מ"ש קצרנו בהרחבת והטעמת הדברים, אלא שאנו תקוה שפתחנו בה פתח להמבקשים להתבשר באור נוגה וזיו תורתנו הקדושה. (משלחן המערכת)

השבוע פר' תצוה וכן בפר' ויקרא לא יתקיים טיש סעודה שלישית ביום פורים א"ה יתקיים טיש בשעה 10:30 לפנה"צ

יו"ל ע"י תלמידי רבינו ראש הישיבה שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם מגור זצוקלה"ה
© כל הזכויות שמורות למכון בנאות דשא - פקס 077-4703647 bnaosdeshe@ibrededashe.org והערות יתקבלו בברכה
ניתן להירשם לקבלת הגליון מידי שבוע • לתרומות, הנצחות ובעניני הפצה בארה"ב 052-7178350 בארה"ב 718-408-8970

בחלי אש - שיעורים ושחיות < אר"י: 077-2277-277 < ארה"ב: 1716-229-4771 < אירופה: 44-330-390-0476

לקבלת הגליון השבועי המלא משיחות רבינו שליט"א ניתן לפנות למכון עברא דדשא טל: 03-739-5330 | מייל: sichos@ibrededashe.org

בנאות דשא